

Wszystko, co warto wiedzieć o łąkach kwiatnych

1. Słowo wstępne	5
2. O łąkach – korzyści:	6
a. ekologia: odtwarzanie siedlisk dzikiej przyrody, wsparcie dla dzikich zapylaczy: pszczół samotnic, trzmieli, motyli.	6
b. woda i gleba: retencja wód opadowych, oczyszczanie wody i gleby, odporność na suszę	8
c. powietrze: filtr zanieczyszczeń, absorpcja CO2, mniej spalin, regulacja termiczna	9
d. ekonomia: mniejsze wydatki dzięki znacząco ograniczonej pielęgnacji – sporadyczne koszenie, brak zabiegów agrotechnicznych, brak podlewania	10
e. emocje: pozytywny wizerunek, bliskość natury, sielskie krajobrazy,	10
3. Tworzenie	12
a. miejsce: tereny przemysłowe, miasta – miejsca publiczne, zielone dachy i donice	12
b. nasiona: gatunki, kompozycje,	12
c. utrzymywanie: koszenie, odświeżenie łąk.	15
4. Bioróżnorodność	17
a. gatunki roślin: przykładowe gatunki dzikich kwiatów	18
b. rodzaje zbiorowisk: łąki kwietne, łąki kośne, murawy kserotermiczne,	28
c. zapylacze i inne zwierzęta	32
d. fakty i mity	34
5. Utrzymywanie i odtwarzanie naturalnych łąk: projekty ochrony przyrody	36

Łąki kwietne

Łąka kwietna to różnorodne zbiorowisko roślin kwitnących. Dawniej łąki były domeną wsi, od kilku lat zachwycają także mieszkańców miast. Dzikie kwiaty można mieć także przy domu – jako naturalistyczną rabatkę bądź alternatywę dla trawnika w nieuczęszczanych częściach ogrodu.

Podobne do współczesnych założenia ogrodowe, zwane już wtedy „łąkami kwiatowymi” powstawały już w średniowieczu jako elementy bardzo popularnych wtedy, tzw. ogrodów zamkniętych (łac. hortus conclusus). Oryginalne wizerunki tych pradawnych „łąk kwietnych” ocalały m.in. na średniowiecznym malarstwie tablicowym Polski i Niemiec. Śmiałe pomysły na włączanie dzikiej roślinności w obręb zieleni urządzonej parków i skwerów miejskich znamy z UK, Holandii oraz Kalifornii z lat 30. XX wieku. W Polsce podobne rozwiązania proponowano w latach 80. i 90. zeszłego stulecia, ale prawdziwy boom na łąki kwietne to kwestia ostatnich lat.

Siejmy pożyteczne dzikie kwiaty, by wspierać zapylacze, zwiększać bioróżnorodność, adaptować się do zmian klimatu, oszczędzać pieniądze i zdrowie, a także poprawiać własne samopoczucie.

Dlaczego warto utrzymać i zakładać łąki kwietne?

ekologia

Siejąc dzikie kwiaty pomagamy naszej przyrodzie.

Tworzenie i utrzymywanie łąk kwietnych stanowi ogromne wsparcie dla szerokiego spektrum gatunków. Szczególnie dla tych, jakie właśnie tracą resztki swoich siedlisk na obszarach wiejskich, a z trudem adaptują się do surowych warunków terenów zurbanizowanych.

Dzikie zapylacze potrzebują nie tylko roślin produkujących **pyłek i nektar**, lecz również **schronień i pokarmu dla larw**. Wszystko to odnajdują na łąkach kwietnych. **Motyle** większość pokarmu pobierają w stadium larwalnym – jako gąsienice. Zwykle żerują na innych ziołach i trawach niż te, z których będą spijać nektar po metamorfozie. Larwy pszczoł samotnic i trzmieli potrzebują podobnego pokarmu co dorosłe, czyli pyłku roślin. Za to larwy os są mięsożerne, toteż nie urosną bez innych bezkręgowców.

Łąki i pasy kwietne to coraz ważniejsze ostoje **wielu innych grup małych i średnich** zwierząt. Dość wspomnieć ptaki, pożywiające się nasionami ziół i traw zimą, a owadami wiosną i latem. Dodajmy także nietoperze, jeże i mniej znane ssaki owadożerne, jak zębiełki i ryjówki. Wśród tępicielei komarów i much nie sposób pominąć także płazów i gadów. Zwłaszcza tym pierwszym grozi od paru dekad zagłada, gdyż ich cienka skóra oraz wodne larwy (kijanki) czynią je wrażliwymi na skażenie.

W ramach Nowego Zielonego Ładu oraz Unijnej Strategii Ochrony Bioróżnorodności do 2030 r. wprowadzona zostanie **Dyrektywa Zapylaczowa**, wzorowana na Ptasiej i Siedliskowej. Bez owadów zapylających drastycznie spadnie produkcja żywności, biopaliw, a nawet mięsa, tak prawdziwego jak wegańskiego. Czemu mięsa? Gdyż bydło odżywia się roślinami bobowatymi, a te zapylane są wyłącznie przez trzmiiele, nie przez pszczołę miodną czy motyle.

woda i gleba

odporność na suszę

Systemy korzeniowe wieloletnich ziół i kwiatów budujących trwałe łąki kwietne są często znacznie silniej rozbudowane od korzeni traw. To powoduje, że działają niczym **naturalna gąbka**, sprawnie retencjonując nadmiar wody opadowej w czasie ulewnych deszczów. Jednocześnie w czasie suszy głębokie korzenie mogą czerpać wodę w niższych warstwach gleby, dzięki czemu łąki są odporne na suszę i nie wymagają podlewania.

fitoremediacja

Rośliny zielne mają zdolność filtrowania gleby i wody. Pobrane zanieczyszczenia mogą zostać albo trwale zatrzymane w żywej roślinie, a potem próchnicy z jej pozostałości, skąd można je odzyskać na potrzeby gospodarki (fitoekstrakcja); albo zostać rozłożone do mniej trujących produktów (fitodegradacja); albo przynajmniej stać się niedostępne dla sąsiednich, wrażliwszych gatunków (fitostabilizacja). Efekt ten zresztą od dekad wykorzystuje się w procesie fitoremediacji.

wzbogacanie gleby

Warto wspomnieć, że członkowie rodziny bobowatych (motylkowatych) jak cieciorka pstra, nostrzyki, koniczyny, komonice oraz wyki, pochłaniają wolny azot z atmosfery i przestworów powietrznych w glebie. Jest to możliwe dzięki ich symbiozie z bakteriami brodawkowymi. Dlatego stanowiska obsiane roślinami bobowatymi zyskują sole azotu w podłożu, zamiast je tracić, jak w przypadku uprawy typowych roślin.

Koszenie polskich trawników pochłonęło w zeszłych latach ponad 2 miliardy złotych na rok oraz 37 milionów litrów paliw kopalnych, produkując masę toksycznych spalin i hałasu.

powietrze

Koszenie trawników może odpowiadać za 10% wszystkich zanieczyszczeń powietrza pyłami, rakotwórczymi, wielopierścieniowymi węglowodorami oraz dwutlenkiem węgla. Sam trawnik z kolei wymaga niekiedy oprysku herbicydami, a podczas kwitnienia traw uczuła alergików. Nisko skoszony trawnik praktycznie nie schładza otoczenia, zatem nie redukuje efektu miejskiej wyspy ciepła.

Dzięki rozbudowanym i zróżnicowanym częściom nadziemnym łąki kwietne mogą dość skutecznie filtrować powietrze z pyłów komunikacyjnych. Łodygi i liście roślin zielnych są często wyposażone we włoski lub pokryte woskami, które jeszcze skuteczniej pozwalają wyłapywać zanieczyszczenia. Według badań naukowych jeden metr kwadratowy takiej łąki kwietnej zatrzymuje nawet 11 g pyłu PM_{2,5}, czyli tyle, co pięcioletnie drzewko albo spory krzew. Warto nadmienić, że kwiaty szczególnie predestynowane do walki z kurzem, dymem i hałasem mogą znaleźć kilka innych, ciekawych zastosowań. Przykładowo żmijowcem zwyczajnym odstrasza się niechciane gryzonie.

ekonomia

Łąki kwietne zastępujące wymagające trawniki mogą być niezłym sposobem na oszczędności.

Utrzymując trawnik, trzeba się liczyć z kosztami, bowiem wymaga on ciągłej pielęgnacji, czyli nakładów pieniędzy, czasu i energii. Regularne koszenie, podlewanie, nawożenie i odchwaszczanie, a do tego wertykulacja i aeracja to niezbędne zabiegi do utrzymania trawnika w dobrej formie.

Łąka kwietna wymaga jedynie sporadycznego koszenia: 1 albo 2 razy w sezonie.

emocje

Zgodnie z hipotezą biofilii E.O. Wilsona **ludzi cechuje instynktowne pragnienie bliskości z naturą**. Zdaniem szeregu psychologów ewolucyjnych można też mówić o pewnych wrodzonych, odziedziczonych po małpich przodkach upodobaniach estetycznych, wspólnych całej ludzkości. Takim ideałem ma być **zamiatowanie do półotwartego krajobrazu**, przypominającego afrykańską sawannę, z rzadko rozrzuconymi drzewami pośród kwiatów i traw.

Przekształcanie trawników w łąki kwietne nie tylko podnosi prestiż, ale również koi nerwy mieszkańców. Lekarzom i psychologom znany jest zbawienny wpływ samego tylko widoku roślin i kwiatów za oknem bądź na parapecie na zdrowie fizyczne oraz psychiczne pacjentów.

Wielorakie rodzaje kwietnych łąk i pasów, pasaży roślinnych, ogrodów deszczowych, wreszcie zielonych ścian i dachów oferują współczesnemu człowiekowi rzeczywistą bliskość z naturą.

Także fenomen oczyszczania powietrza przez rośliny doniczkowe w biurach i warsztatach okazuje się zjawiskiem bardziej psychologicznym niż pulmonologicznym i toksykologicznym.

Tworzenie łąk kwietnych

miejsce

Łąki kwietne sprawdzają się wszędzie tam, gdzie mogą zastąpić kłopotliwy w pielęgnacji trawnik. **Najlepsze dla roślin łąkowych będą miejsca słoneczne i ciepłe o niezbyt żyznej glebie.** Łąki siejemy w miejscach rzadziej uczęszczanych, gdzie rośliny nie zostaną zdeptane.

Przeciwskazaniem do założenia łąki są:

- miejsca zacienione
- zbyt żyzna gleba
- gleba zakwaszona
- intensywne użytkowanie terenu

nasiona

Wybór nasion, z których wyrosną rośliny, jest kluczowy dla sukcesu łąki kwietnej. Zakładając swoją pierwszą łąkę najlepiej skorzystać z gotowych mieszanek nasion dostępnych na polskim rynku.

Decydując się na gotową mieszankę nasion, warto sprawdzić skład gatunkowy, który powinien być podany przez producenta.

Profesjonalne mieszanki nasion to:

- składy gatunkowe dopasowane do różnych stanowisk
- długotrwałe kwitnienie gatunków o różnych terminach wegetacji
- duży udział roślin rodzimych i dobre proporcje między gatunkami
- przeważnie jedynie nasiona kwiatów; udział traw w mieszance nie powinien przekraczać 30%.

Łąki można siać na terenach inwestycyjnych, w przydomowych ogrodach, jako element zieleni miejskiej, przy siedzibach firm, a nawet w balkonowych doniczkach.

Po pierwszych doświadczeniach z łąką można zacząć komponować autorskie mieszanki. Nasiona pojedynczych gatunków dzikich kwiatów można kupić bądź zbierać samodzielnie z własnej łąki. Warto przy tym poświęcić trochę czasu na rozpoznanie gatunków i ustalenie ich ewentualnych specyficznych potrzeb, które muszą zostać zaspokojone, by te małe kapsuły życia zamieniły się w rośliny.

Gatunki rodzime, by móc dobrze rosnąć:

- często potrzebują specyficznych warunków siedliskowych,
- mogą wymagać dodatkowych zabiegów, np. stratyfikacji (czyli przechłodzenia) lub skaryfikacji (czyli otarcia).

Nasiona roślin zielnych różnią się wagą i kształtem. Dla przykładu w 1 gramie dzwonka rozpierzchłego jest aż 250 tysięcy nasion, a kąkola polnego jedynie 80 nasion. Wybierając mieszankę nasion, warto zwrócić uwagę na skład gatunkowy. Ważne jest, by mieszanka zawierała niewielki udział ekspansywnych roślin (np. koniczyny białej, krwawnika pospolitego) i roślin uprawnych (np. gryki, facelii, gorczyca). Jeśli będzie ich zbyt dużo, szybko zdominują inne rośliny, a łąka straci swoją różnorodność.

Średnia norma wysiewu dobrych mieszanek to zaledwie 1-3 gramy na 1 metr kwadratowy powierzchni. To znacznie mniej niż przy trawach, bo z każdego ziarenka może wyrosnąć duża roślina, która potrzebuje przestrzeni do prawidłowego rozwoju. Ważne, by nie przekraczać zalecanej normy wysiewu. Gęsto rosnąca łąka jest bardziej podatna na niesprzyjające warunki pogodowe (np. susze czy wichury) i szybko traci na estetyce.

utrzymanie

Łąka kwietna nie wymaga specjalnej pielęgnacji. Utrzymanie łąki przeważnie ogranicza się do sporadycznego koszenia terenu. Terminy i ilość koszeń w ciągu sezonu zależy od wegetacji i rodzaju łąki kwietnej. **Łąkę jednoroczną kosimy raz w sezonie**, ale by ponownie zakwitła w kolejnym roku, należy ją odtworzyć – wzruszyć glebę i podsiać nowymi nasionami. **Łąkę wieloletnią kosimy średnio dwa razy w roku**. Łąki suche kosimy przeważnie raz, a wilgotne łąki na żyznych glebach nawet 3 razy w sezonie.

Jak kosić łąkę:

- po przekwitnięciu zapylnych kwiatów, wydaniu nasion i osypaniu się ich do gleby;
- najlepiej kosą tradycyjną bądź listwową, tak by nie rozdrabniać pokosu; wyschnięte siano należy zebrać z łąki, żeby nie użyźniać gleby
- dość wysoko, ostrza powinny być ustawione ok. 5-7 centymetrów nad ziemią

W kilka tygodni po pierwszym koszeniu rośliny znów zakwitną, lecz kwitnienie będzie mniej intensywne, niż wiosną.

Bioróżnorodność

Jedną z najlepszych metod zwiększania bioróżnorodności na terenach zurbanizowanych jest **zastępowanie intensywnie pielęgnowanych trawników ekstensywnymi łąkami**.

Zbiorowiska łąk wielogatunkowych są siedliskiem rozwoju nie tylko dla roślin – których na przeciętnej łące znajdziemy około 30-60 gatunków roślin. Ponadto łąka, w przeciwieństwie do intensywnie użytkowanego trawnika zapewnia lekką, napowietrzoną i uwilgoconą wierzchnią warstwę gleby. To tak zwane mikrosiedlisko, które daje schronienie i miejsce do gniazdowania dla wielu gatunków bezkręgowców – nierzadko **cennych gatunków owadów** objętych ochroną gatunkową lub siedliskową.

gatunki roślin

Gatunki roślin tworzące nowo zakładane kwiatowe łąki powinny charakteryzować się kilkoma cechami. Po pierwsze być **atrakcyjne dla ludzi i owadów** zarazem, czyli owadopylne. W przypadku szeregu kwiatów ozdobnych sięgamy po typy dzikie albo po odmiany historyczne, albowiem formy pełnokwiatowe po prostu nie wytwarzają pyłku. Po drugie stanowić naturalny **składnik polskiej flory** albo chociaż nie być inwazyjne i ekspansywne, nie uciekać z upraw ani nie wypierać pozostałych gatunków z mieszanek.

Uniwersalne gatunki jednoroczne:

polskie kwiaty polne

chwasty segetalne pożyteczne dla dzikich zapylaczy

Rumianek pospolity
Chamomilla recutita

Mak polny
Papaver rhoeas

Ostróżeczka polna
Consolida regalis

Złocień polny
Glebionis segetum

Chaber bławatek
Centaurea cyanus

obce gatunki ozdobne

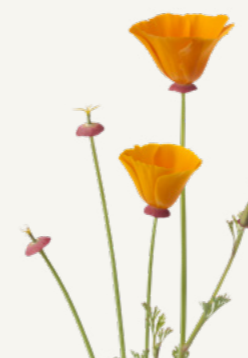
odporne na suszę i trudne warunki

Len wielokwiatowy
Linum grandiflorum

Kosmos podwójnie pierzasty
Cosmos bipinnatus

Maczek kalifornijski
Enscholzia californica

Żmijowiec babkowaty
Echium plantagineum

Gipsówka wytworna
Gypsophila elegans

rośliny uprawne

wyjątkowo bogate w nektar i pyłek

Facelia błękitna
Phacelia tanacetifolia

Gryka zwyczajna
Fagopyrum esculentum

Koniczyna inkarnatka
Trifolium incarnatum

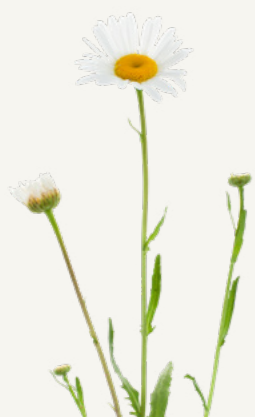
Koper ogrodowy
Anethum graveolens

Słonecznik zwyczajny
Helianthus annuus

Rodzime gatunki wieloletnie dostosowane do warunków siedliskowych:

gleby przeciętne

Złocień właściwy
Leucanthemum vulgare

Bukwica zwyczajna
Stachys officinalis

Głowienka pospolita
Prunella vulgaris

Komonica zwyczajna
Lotus corniculatus

Lnica pospolita
Linaria vulgaris

Marchew zwyczajna
Daucus carota

gleby gliniaste

Chaber łąkowy
Centaurea jacea

Kozibród łąkowy
Tragopogon pratensis

Krwawnica pospolita
Lythrum salicaria

Wyka ptasia
Vicia cracca

Szałwia łąkowa
Salvia pratensis

Wiązówka błotna
Filipendula ulmaria

gleby piaszczyste

Goździk kropkowany
Dianthus deltoides

Jasieniec piaskowy
Jasione montana

Zawciąg pospolity
Areria maritima

Mydlnica lekarska
Saponaria officinalis

Koniczyna polna
Trifolium arvense

Ślaz dziki
Malva sylvestris

gleby suche

Chaber drakiewnik
Centaurea scabiosa

Cieciorka pstra
Securigera varia

Len trwały
Linum perenne

Rumian żółty
Anthemis tinctoria

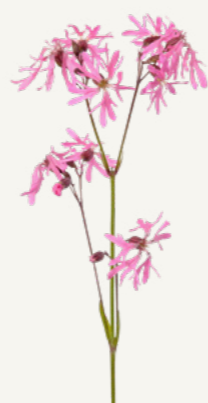

Żmijowiec zwyczajny
Echium vulgare

gleby wilgotne

Czarcikęs łąkowy
Succisa pratensis

Firletka poszarpana
Silene flos-cuculi

Jaskier ostry
Ranunculus acris

Krwawnica pospolita
Lythrum salicaria

Krwieściąg lekarski
Sanguisorba officinalis

gleby zasadowe

Szałwia łąkowa
Salvia pratensis

Krwiciąg mniejszy
Sanguisorba minor

Lebiodka pospolita
Origanum vulgare

Lepnica rozdęta
Silene vulgaris

Przelot pospolity
Anthyllis vulneraria

Świerzbnica polna
Knautia arvensis

Rodzaje łąk kwietnych

łąki jednoroczne

Łąki z gatunków jednorocznych roślin kwitnących są **bardzo atrakcyjne i łatwe w założeniu**. Takie łąki siejemy najczęściej wiosną i latem. Kwiaty kwitną szybko i stają się ważnym źródłem pożywienia dla zapylaczy, a także innych owadów, ptaków i małych zwierząt.

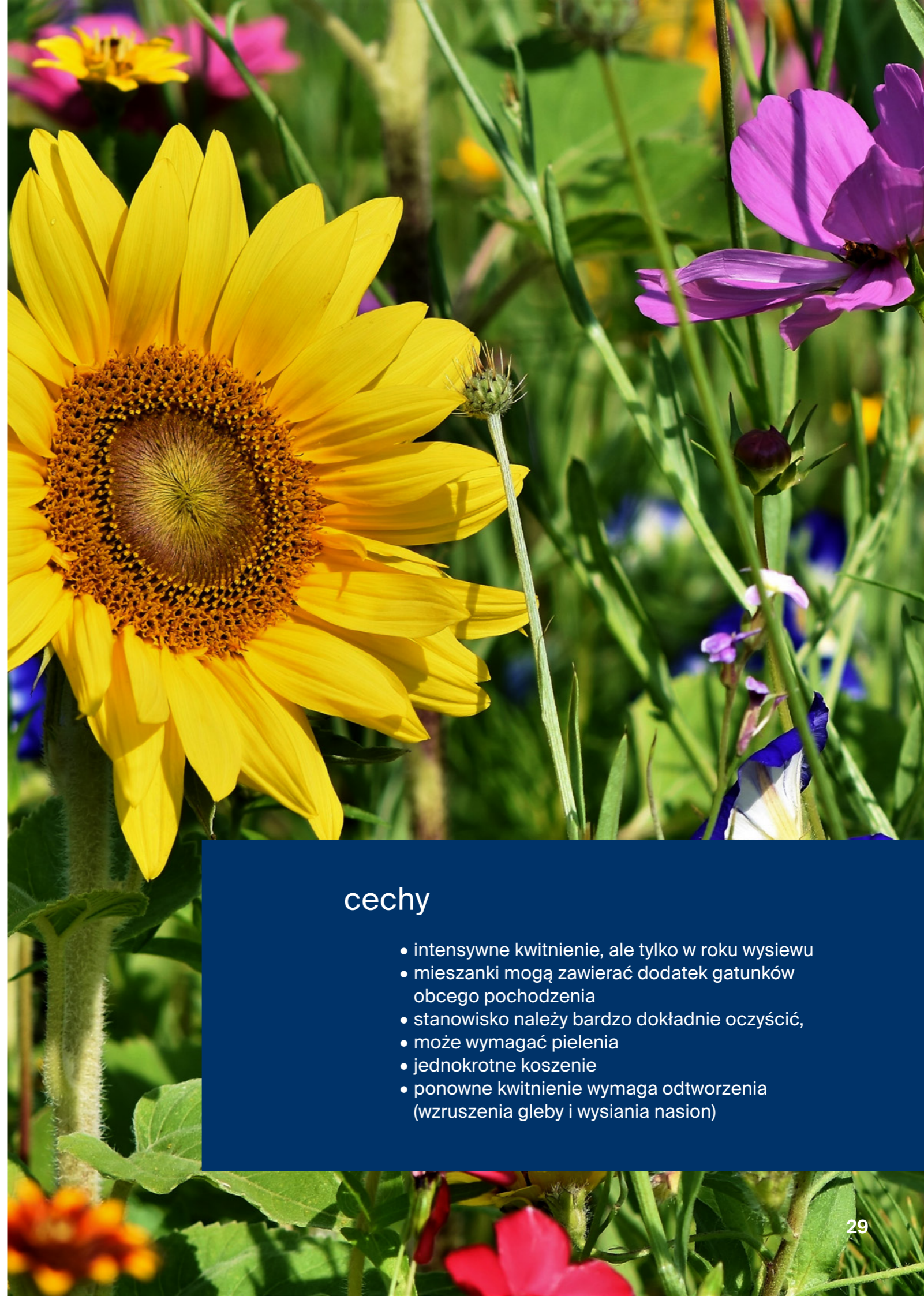
Przy sprzyjających warunkach **kwitnienie może utrzymywać się przez kilka miesięcy** – od późnej wiosny do wczesnej jesieni.

Dla najlepszego efektu stanowisko pod łąkę jednoroczną należy wybrać w miejscu słonecznym i starannie przygotować. Jeśli w glebie pozostaną resztki roślin i ich nasiona, na łące mogą pojawić się gatunki niepożądane, które usunąć można jedynie ręcznie. Łąkę jednoroczną kosi się raz w sezonie, a w kolejnym roku wymaga odtworzenia – teren trzeba przekopać, a czasem także dosiać trochę nowych nasion.

miejsce

Stanowisko jednorocznej łąki kwietnej musi być **słoneczne**, a gleba **żywna**. W przypadku suszy w pierwszym okresie rozwoju roślin łąka powinna być podlewana. To dlatego, że szybko kwitnące gatunki potrzebują dużo energii i wody do intensywnego rozwoju. Przez kilka miesięcy rośliny muszą przeprowadzić cały cykl wegetacyjny – wykiełkować, wyrosnąć, zakwitnąć i wydać kolejne pokolenie nasion.

Jednoroczna łąka kwietna sprawdzi się w **miejscach reprezentacyjnych**, wszędzie tam, gdzie potrzebny jest szybki i pewny efekt. Ze względu na konieczność corocznego odtwarzania, takie rozwiązanie jest przeznaczone raczej dla **niedużych powierzchni**.

cechy

- intensywne kwitnienie, ale tylko w roku wysiewu
- mieszanki mogą zawierać dodatek gatunków obcego pochodzenia
- stanowisko należy bardzo dokładnie oczyścić,
- może wymagać pielenia
- jednokrotne koszenie
- ponowne kwitnienie wymaga odtworzenia (wzruszenia gleby i wysiania nasion)

cechy

- stonowane kwitnienie
- mieszanki powinny być skomponowane jedynie z gatunków rodzimych
- pielęgnacja polega na koszeniu
- łąki nie trzeba pielić, nawozić
- kwitnienie z każdym rokiem powinno być bardziej intensywne

łąki wieloletnie

Założenie łąki z wieloletnich rodzimych roślin zielnych to **najbardziej ekologiczne i ekonomiczne rozwiązanie**. Wymaga jednak cierpliwości, bo takie założenia mogą kształtować się latami.

Kwitnienie łąk wieloletnich jest bardziej stonowane, a **efekt bliższy naturze** niż przy ozdobnych łączkach jednorocznych. Większość gatunków wieloletnich **kwitnie dopiero od drugiego sezonu**, więc siejąc taką łąkę, należy uzbroić się w cierpliwość.

Jednak takie trwałe łąki to prawdziwy raj dla wielu gatunków małych zwierząt, które mogą korzystać z roślin przez cały rok. łąki wieloletnie **kwitną wcześniej** niż jednoroczne, dlatego zapewniają zapylaczom bazę pokarmową przez dłuższy czas.

Przy zakładaniu łąki wieloletniej kluczowy jest trafny dobór gatunków do stanowiska. Do utrzymania łąki w dobrej kondycji i corocznego kwitnienia przez wiele lat wystarczy w zasadzie **umiejętne koszenie we właściwym terminie**.

miejsce

Ze względu na ograniczoną pielęgnację i minimalne koszty utrzymania wieloletnia łąka kwietna to rozwiązanie, które sprawdzi się przede wszystkim na dużych powierzchniach. Oraz wszędzie tam, gdzie liczą się oszczędności. łąki z wieloletnich gatunków rodzimych wykorzystywane są także w projektach proekologicznych.

Dziki kwiaty przeważnie **preferują stanowiska słoneczne**, ale mnogość gatunków pozwala komponować także mieszanki, które sprawdzą się w innych warunkach. Gatunki tworzące takie trwałe łąki mają przeważnie **małe wymagania** glebowe, dlatego dobrze sprawdzą się na glebach ubogich, a także **zdegradowanych**.

Fauna łąk kwiatnych

Starając się przybliżyć złożoność zwierząt żyjących na łąkach, należy pamiętać, że nawet przybliżona różnorodność faunistyczna wielu grup zwierząt. Można jednak z dużym prawdopodobieństwem szacować liczbę niektórych lepiej zbadanych grup na typowych, trwałych użytkach zielonych. Ptaków jest około 50-60 gatunków, w tym 22 najpospolitsze u nas gatunki składające się na polski wskaźnik liczebności pospolitych ptaków krajobrazu rolniczego (Farmland Bird Index, FaBI). Gadów będzie 5-10 gatunków, 6-8 płazów, około 10 gat. ssaków.

zapylacze

To przede wszystkim owady błonkoskrzydłe (**trzmiele, pszczoły samotne i pszczoła miodna**), ale również **muchówki** (zwłaszcza bzygowate), **motyle i ćmy**, **ptaki i nietoperze**, a czasem nawet **mrówki** czy **ślimaki**. Odgrywają decydującą rolę w rozmnażaniu płciowym mnóstwa roślin okrytonasiennych, w tym 75% gatunków uprawnych z pomidorem i jabłonią na czele.

Fakty i mity

kleszcze

Duża różnorodność biologiczna to większa ilość potencjalnych żywicieli kleszczy (takich jak np. ptaki czy gryzonie). Dzięki temu populacje kleszczy są zdrowsze, czyli rzadziej przenoszą groźne dla ludzi patogeny. Dodatkowo im większa bioróżnorodność, tym więcej naturalnych wrogów kleszczy, którzy regulują liczebność pasożytów.

alergie

pyłki

Dziki kwiaty są przeważnie owadopylne, ich pyłek jest zbyt ciężki, żeby przemieszczać się z wiatrem. Dziki kwiaty zwiększają różnorodność biologiczną, której brak jest jedną z głównych przyczyn alergii u mieszkańców miast. Rośliny tworzące łąki wytwarzają także bakterio- i grzybobójcze fitoncydy.

jad owadów

Tylko niewielka część owadów może ukąsić człowieka, nawet te jadowite rzadko atakują bez powodu. Łąki przyciągają także motyle, pożyteczne biedronki czy inne małe zwierzęta, np. jeże. Osoby, które wiedzą, że może u nich nastąpić reakcja anafilaktyczna, powinny zachować szczególną ostrożność, przebywając w pobliżu łąk, krzewów czy drzew.

estetyka

Kiedy łąki kwietne szczyt kwietnia mają za sobą, suche kwiatostany mogą budzić niechęć części odbiorców. Dlatego tak ważne są działania informacyjne i podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa. Przekwitnięte rośliny są schronieniem dla owadów i stołówką dla ptaków czy innych drobnych zwierząt. Można z nich pozyskiwać cenne nasiona.

Ochrona łąk kwiatnych

Funkcjonujące już łąki kwiatne to najcenniejsze przyrodniczo zbiorowiska. Warto chronić takie siedliska dzikiej przyrody, nawet jeśli pozornie wydają się mniej atrakcyjne niż nowo zakładane łąki kwiatne.

Zazwyczaj ochrona całego siedliska polega na przywróceniu tradycyjnego wypasu i/lub koszenia, odkrzaczeniu, eliminacji obcych geograficznie gatunków inwazyjnych, poprawie stosunków wodnych, wykupie lub dzierżawie najcenniejszych płątów oraz edukacji społeczności lokalnej. Naturalne i półnaturalne łąki odtwarzane są w ramach projektów czynnej ochrony przyrody, realizowanych ze środków Wspólnotowych, EOG i/lub polskich (zwykle NFOŚiGW, WFOŚ lub CKPŚ). Celem tych projektów bywa albo ochrona całego ekosystemu, albo tylko wybranych jego elementów, zwykle gatunków zwornikowych, parasolowych i charyzmatycznych.

Gatunki zwornikowe decydują o funkcjonowaniu całego ekosystemu, mimo że nie są najliczniejsze czy największe. Należą tu gatunki silnie przekształcające środowisko jak bóbr spiętrzający wodę na rzekach oraz np.: dzięcioł czarny wykuwający ogromne dziuple, bez których nie poradzą sobie ani nietoperze i kuny, ani wiele ptaków-dziuplaków (w tym tak rzadkich jak kraska, włośchatka i gągoł) ani pewne pszczoły samotnice.

Gatunki parasolowe (osłonowe) odznaczają dość specyficznymi wymogami siedliskowymi. Czynna lub bierna ochrona ich środowiska ratuje niejako „przy okazji” setki innych, nieznanych większości ludzi, choć rzadkich, niekiedy także prawem chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów. Parasolowe są gatunki priorytetowe z Dyrektywy Siedliskowej np.: motyle modraszki. Ich czynna ochrona ratuje całe podmokłe łąki z ich kwiatami, mrówkami czy drobnymi ssakami.

Gatunki charyzmatyczne zaś cieszą się sympatią człowieka, choć obiektywnie bywają szkodliwe dla gospodarki np.: bocian biały poluje niekiedy na drobny inwentarz i brudzi dachy; a motyl paż królowej w stadium gąsienicy zjada niektóre warzywa (marchew, pietruszkę, kminek, koper).

Ochrona konkretnych gatunków charyzmatycznych i/lub parasolowych obejmuje dodatkowe działania, nierzadko sztuczne wzmocnienie populacji lub jej odbudowę w oparciu o osobniki namnożone w ogrodach zoologicznych, lub botanicznych, wylęczone w azylach dla dzikich zwierząt itd.

ŁĄKI KWIETNE
www.lakikwietne.pl
laki@kwietne.pl

Wydawca: Fundacja Kwietna
ISBN 978-83-964337-0-1

Autorzy tekstów: Karolina Nawrot, Adam Kapler
Zdjęcia: archiwum Łąki Kwietne,
Unsplash, Adobe Stock

Wydanie pierwsze: 2022 r.
Wszelkie prawa zastrzeżone